1

BIJEENKOMSTEN (WETENSCHAPPELAJKE)

DER OFFICIEREN IN INDIË.-

LEMBAGA KEBUDAJAAN
INDONESIA

VI-138.

26 Hal

PERPUSTAKAAN NASIONAL R.I.

Tanggal : 30-06-2010
Nomor Induk : 799/PN-Museum/2010
BIB - ID : 8057160
ITEM - ID : 21211576
Asal : Museum Pusat

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

VI-138

WETENSCHAPPELIJKE BIJEENKOMSTEN

DER

OFFICIEREN IN INDIË. (*)

Excusez les fautes de l'auteur. Il faudrait une voix qui eût plus d'autorité que la mienne.

Laboulaye, Le prince caniche.

Toen het geschut van Sadowa zich in 1866 deed hooren, vroeg men zich af, welke de oorzaken konden zijn van de meerdere voortreffelijkheid van het pruisische leger boven het oostenrijksche, en wilde men weten, door welke wonderen van bekwaamheid van den kant der veldheeren, en door welke pogingen van dapperheid van de zijde der soldaten het pruisische leger in ééne maand tijds een veldtocht zóó beslissend ten einde had kunnen brengen.

Van af dat tijdstip mag men met recht zeggen, dat de militaire literatuur eene periode van vruchtbaarheid is ingegaan.

Met de invoering der achterlaadgeweren in de meeste europesche legers, moest de tactiek — zooals velen zeggen — noodwendig veranderd worden.

De kavallerie kreeg een anderen werkkring, anderen wilden de verhouding van dat wapen tot de andere wapens vermeerderen. De infanterie bleef nog wel het hoofdwapen, maar nevens haar trad de

(*) Naar aanleiding van: A. Petitgand, *Conférences regimentaires*, opgenomen in den *Spectateur militaire* van Juni, Juli en Augustus 1870.

PERPUSTAKAAN
PERPUSTAKAAN NASIONAL RI

artillerie in sommige perioden van het gevecht even daadwerkelijk op, en kon men alleen met een overmachtig vuur van dat wapen aan de kans der overwinning denken. De paradebewegingen, die de infanterie volgens hare reglementen op het slagveld moest uitvoeren, traden geheel op den achtergrond, en de *kompagnieskolonnes* met uitgebreide tirailleurliniën schenen de voorboden te zullen worden van eene geheel nieuwe tactiek. Met deze nieuwe tactiek — zoo dachten sommigen — had Pruisen het oostenrijksche leger, dat bovendien geen achterlaadgeweren had en slecht aangevoerd werd, verslagen. En onlangs moest — tegen de verwachting van velen — ook het fransche leger voor het pruisische onderdoen!

Pruisen had zijne overwinningen weten voor te bereiden door de gedurende den vrede uitgevoerde werkzaamheden, door de goede organisatie zijner legermacht en door de deugdelijkheid zijner krijgsinstellingen. De lezing van de Rougemont's artikel in de *Revue des deux mondes* van Januari 1871, getiteld: *„l'armée prussienne en* 1870", en de meesterlijke vertaling van Schade van Westrum, van Chesney's artikelen in de *Edinburgh review*: „de fransche legerorganisatie en de militaire ontwikkeling van Pruisen", geven ons recht tot bovenstaande bewering. Pruisen had die overwinningen ook weten voor te bereiden door het onderricht in alles, wat genoemd kon worden eene handeling te verrichten of een bevel uit te oefenen. Men had ten voordeele van het leger partij getrokken van de nieuwste uitvindingen op het gebied van wetenschap en industrie. Pruisen had zich aanhoudend bezig gehouden met de voorbereiding van zijn leger en deinsde voor geenerlei opoffering, arbeid, ja zelfs budget-bezwaar, terug, om dat leger zoo geschikt mogelijk te maken, opdat het de rol zoude spelen, die het — door Bismarck's staatkunde — was voorbehouden. Pruisen, dat niet in de gelegenheid was, de school des oorlogs te bezoeken, bestudeerde met inspanning alles, wat de nieuwe uitvindingen leerden kennen, de wijzigingen, die de toepassing zoude kunnen te weeg brengen, en de voordeelen, die daaruit — zoowel voor den aanval als voor de verdediging — zouden kunnen voortvloeien. Pruisen had sedert lang — zonder schroom — de geheele bewapening van het leger veranderd, en de middelen bestudeerd, om het gebruik der spoorwegen en van den electrischen telegraaf in den oorlog toe te passen. Pruisen had zijne administratie, zijne manoeuvres, zijne transportmiddelen, zijne ambulance, zijne intendance, enz. enz. volmaakt. Pruisen eindelijk had zich bijna grondig, en tot in de kleinste détails, met de aard-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

rijkskunde dier landen bekend gemaakt, waarin het voorzag, eenmaal te zullen moeten opereeren . . . . En men zoude nog willen beweren, dat Pruisen's suprematie in de laatste vijf jaren niet aan de degelijkheid van zijn leger moet worden toegeschreven, dat het leger die voortreffelijkheid niet heeft te danken aan de groote mate van kennis die zijne officieren bezitten? Een zoo treffend voorbeeld moge velen tot nadenken brengen! Te recht werd meer dan eens door generaal Knoop betoogd, dat eene goede aanvoering in de eerste plaats noodig is, om met een leger succès te behalen. Die goede aanvoering wordt niet zonder zeer veel moeite verkregen; dáárvoor moeten de officieren ontegenzeggelijk den kring hunner kundigheden grooter en grooter maken en de kennis der eenmaal door hen verworven kundigheden volmaken, opdat zij met vrucht de ingewikkelde vragen van den dag kunnen bestudeeren, vragen, die eenerzijds door de gebeurtenissen van den dag, en anderzijds door de ontdekkingen op 't gebied der wetenschap worden opgegeven.

Afgescheiden van die bijna zeer voldoende redenen, om de basis van de kennis der officieren grooter te maken, zijn er nog andere redenen, maar van geheel *moreelen* aard, echter niet minder gewichtig, en waarop wij geheel onze aandacht moeten vestigen. Naarmate de beschaving toeneemt, de wapens en methodes beter worden, is *dapperheid* alleen *niet voldoende* om een troep in 't gevecht te brengen; de officier moet kundigheden bezitten, die hoe langer hoe uitgebreider dienen te worden, ten einde op de beste manier de meest ingewikkelde stelsels toe te passen en de beste partij van de verbeterde vuurwapens onder alle omstandigheden te trekken.

Buitendien moeten wij nog op eene voorname omstandigheid onze aandacht vestigen. De soldaat heeft eigentlijk alleen respect voor den meerdere, wien hij achting toedraagt en wiens meerderheid op intellectueel gebied hij erkent; want, verbloemen wij het niet, de soldaat der negentiende eeuw slaat zijn chef gade, beoordeelt en veroordeelt diens handelingen en redeneert daarover. Hoe verder men komt, hoe meer men hierop zal moeten letten, hoe meer men dus de zedelijke en verstandelijke meerderheid van allen zal moeten ontwikkelen, die geroepen worden eenig bevel te voeren. Wil men een bewijs? Men beschouwe dan de tegenwoordige maatschappij, men sla de volksklassen en het *leger* — dat voornamelijk uit haar voortspruit — nauwlettend gade en men zal moeten erkennen, dat, zoowel bij dat volk, als bij het leger, het *ontzag* voor den meerdere slechts in naam bestaat. De eerbied wordt overal gesmoord!

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

door het *vrije onderzoek* (libres penseurs!) en die waanzinnige wenschen naar gelijkheid, welke sedert 1789 een groot deel der maatschappij exploiteeren en eene zoo groote wijziging in de zeden hebben veroorzaakt. De lagere klassen des volks en de ondergeschikten in het leger schijnen — meer dan op eenig ander tijdstip — maar niet gestemd te zijn, om de maatschappelijke meerderheid, even als de meerderheid van den rang in het leger, te erkennen, en haar zuiver en eenvoudig — zonder eenige discussie — aan te nemen.

Men is er inderdaad toe gekomen, om alles na te vorschen, te vervormen en te doen wankelen. Het geloof gaat verloren, het beginsel van macht wordt ontkend en de *wet* miskend.

Men zou verblind moeten zijn, om den toestand, dien wij hier met eenige trekken schetsen, niet te *willen* inzien, en zwak wezen, om dien niet flink onder de oogen te *durven* zien.

Zullen wij ons nu bezighouden, met de nieuwe plichten op te sommen, die aan de verschillende gouvernementen moeten opgelegd worden? Geenszins. Wij hebben slechts te onderzoeken aan welke nieuwe voorwaarden het *leger* zal moeten voldoen. Door het meer en meer op eene vrijzinnige wijze verspreid wordende *lager onderwijs*, door de studie, en het lezen hoofdzakelijk, heeft het volk — evenals het *leger* — dat bijna in alle landen voornamelijk daaruit voortspruit — zich aangewend, om meer aan de beschouwing en bespreking zijner *rechten*, in stede ook, en het eerst, aan die zijner *plichten* te denken; om hem, wien eenig gezag in handen gegeven is, te critiseeren en diens handelingen met zijne aanmerkingen te verfraaien. Dat zulk een geest ziekelijk, maar vooral voor het leger allerverderfelijkst en voor de meesten van een nadeeligen invloed is, kan niet tegengesproken worden. Indien men er nu — wellicht eerst na verloop van tijd, wat echter niet te wenschen ware — niet toe komen kan om dien navorschenden en critiseerenden geest in het leger door de strenge handhaving der discipline in bedwang te houden, dan moet minstens het *moreel overwicht* van ieder chef in dezelfde mate toenemen en zijne *meerderheid* op hechter grondslagen gevestigd zijn. Zoowel dus door zijn onderwijs en zijne studie, als door de verscheidenheid zijner kennis, den eerbied van zijn persoon en de door hem bewezen diensten, zal ieder chef, buiten kijf, niet alleen *zijne* meerderheid, maar ook die zijner onderhebbende officieren moeten verhoogen en bevestigen.

Er is echter nog eene andere reden, die de juistheid der hierboven gemaakte redeneering in het helderst daglicht stelt.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

De legers van den tegenwoordigen tijd schijnen het angstig maximum van honderdduizenden nog niet bereikt te hebben. Wij zeggen angstig, want hoe is het voor een enkelen chef mogelijk, een leger aan te voeren, dat eene slaglinie van 15—20 kilometers beslaat; hoe het voor hem denkbaar zal zijn, om eene zoodanige opeenhooping van menschen te besturen, voeden, verplegen, leiden en laten vechten? .... De volmaaktste hulpmiddelen der wetenschap zullen tekortschieten bij de te verleenen hulp aan zulk eene taak, die zelfs — met de meest verlichte zamenwerking — nog zeer zwaar zal zijn. Bovendien zal een leger, hoe meer het zich uitbreidt, als uit den aard der zaak, ook meer onafhankelijk zijn van een directe bemoeienis van den chef. Wij kunnen dus uit het voorafgaande besluiten:

1°. dat ieder aanvoerder hoe langer hoe meer zijne onderhebbende officieren zal moeten raadplegen, wil hij op een goed resultaat zijner pogingen rekenen;

2°. dat de ondergeschikte officieren, hoe langer hoe meer, zelfstandiger zullen optreden en handelen.

En nu de slotsom onze redeneering. Het onderwijs en de militaire kundigheden zullen dus voor de ondergeschikte chefs en de subalterne officieren hoe langer hoe noodzakelijker worden, willen zij — tegenover de nieuwe en zware hun opgelegde plichten — met oordeel handelen, het geheel van het plan des aanvoerders goed inzien, tot de uitvoering daarvan medewerken en eene onderneming tot een goed einde brengen.

Wij moeten voortaan de voorbeelden, die zich in den laatsten tijd als het ware aan ons opdrongen, niet uit het oog verliezen, maar gestadig doorwerken, ten einde ons leger ook op de hoogte van andere legers te stellen. Indien een ieder, die zich krachtig genoeg gevoelt om daartoe het zijne bij te dragen, ook de lust heeft om daarin zijne hulp te verleenen, dan behoeven wij — onzes inziens — de toekomst niet donker in te zien. De aansporing daartoe werd in de laatste twee jaren meer dan eens gegeven. Het staat nu aan ons, om aan die roepstem gehoor te verleenen.

De titel dezer studie wijst reeds genoeg aan, waarover we zullen spreken. „*Wetenschappelijke bijeenkomsten van officieren*" is het onderwerp onzer keuze. In de allereerste plaats, dienen we te onderzoeken:

1°. of de wetenschappelijke bijeenkomsten van officieren nog *noodzakelijk* zijn;

2°. zoo neen, wat dan daarvoor in de plaats moet komen en zoo

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

ja — of zij *al* dan *niet* vrijwillig, d. i. zonder eenige pressie van hoogerhand dienen gehouden te worden; en eindelijk

3°. welken vorm men aan die bijeenkomsten moet geven en welke *onderwerpen* daarin behandeld dienen te worden.

Niemand zal zoo onzinnig zijn te beweren, dat dáár waar het de bespreking geldt van algemeene belangen, eene onderlinge wisseling van gedachten noodeloos zoude zijn. Hoe toch tot eenige uitkomst of tot een resultaat te geraken, bij de behandeling van sommige onderwerpen of zaken tot het leger betrekking hebbende, indien niet zij, die geacht worden de belangen te weten, die zij behartigen, onderling hunne opiniën bekend maken? Het departement van oorlog is niet in staat om alle kwestieuse punten practisch op te lossen; het moet van tijd tot tijd wel degelijk de opiniën der verschillende chefs inwinnen over onderwerpen, die zij uit den aard der zaak het beste weten te behandelen. De chefs op hunne beurt zullen moeten begrijpen, dat bij de belangen van meer intiemen aard, hunne korpsen betreffende, dikwerf hunne onderhoorige officieren gehoord moeten worden, mannen die dagelijks met den soldaat in aanraking komen, paedagogen in den waren zin des woords! Zulks wordt het doelmatigst verkregen door *bijeenkomsten*, waar ieders opinie gehoord wordt, waar sommige meeningen bestreden en de denkwijze van anderen aangenomen worden, waar uit eene minzame maar toch strenge critiek, die door de verschillende debatten worden te weeg gebracht, de grond tot iets degelijks, iets duurzaams wordt gelegd.

Wij hopen hiermede onze eerste vraag voldoende beantwoord te hebben. En thans vragen wij aan hen, die met ons van opinie verschillen, wat zij dan zouden wenschen in de plaats van die bijeenkomsten, hoe volgens hun denkbeeld, die algemeene belangen van het leger in 't algemeen en den soldaat in 't bijzonder moeten besproken worden? Ja, zullen zij ons antwoorden, maar dat geschiedt tegenwoordig ook niet. Maar is het de schuld van het legerbestuur indien eene duidelijke order niet begrepen wordt? want duidelijk is die A. O. no. 68 van 1869; dat zij verkeerd wordt toegepast is eene andere zaak, geheel afgescheiden van de eerste, en waarmede wij ook volgaarne instemmen.

Als van zelf komen we dus tot de beantwoording der tweede vraag: "Moeten die bijeenkomsten al dan niet vrijwillig gehouden worden?" Onzes inziens moet ook hierin de vrijzinnige geest des tijds doorstralen, indien men vrijzinnig verstandig noemt. Waarom

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

moeten er in onzen tak van landsdienst en in onzen stand maatregelen genomen worden", zoo lezen wij in een goed geschreven artikel van den militairen spectator van 1870, getiteld: „de oefening onzer infanterie" — „om de wetenschap te doen bloeien, geheel verschillende van die in andere standen of in andere takken van dienst gebruikelijk? Er is waarlijk in onze eeuw gelegenheid genoeg voor hem, die haar zoekt, om zich als eene kundig en wetenschappelijk man te doen kennen, en zelfs de tijd der verhandelingen in gesloten gezelschappen is voorbij. Het zijn maar zelden onze grootste geleerden of onze grootste letterkundigen die zich dáár laten hooren. Als deze lof zoeken of zich aan blaam onderwerpen, dan moet het de lof of de blaam der *wereld*, maar niet die van eenige *geachte hoorders* zijn."

Eene der oorzaken, dat die wetenschappelijke bijeenkomsten der officieren tot nu toe *zeer weinig* aan het doel hebben beantwoord, was — volgens onze opinie — de *dwang* om die te houden. Viel er *niets* te bespreken, dan was het *toch* „cursus voor hh. officieren."

En wat werd daar geleverd? Zelden degelijke verhandelingen, neen, wat nog erger was, een der kapiteins moest cursus houden met de luitenants. De andere kapiteins waren spécialiteiten, wier opiniën nu en dan gehoord werden om het behandelde te verduidelijken. De majoor van het bataillon was de knapste, de opperste scheidsrechter in de geschillen die soms mochten ontstaan. Maar wat werd er dan wel behandeld? *Versterkingskunst*, *artillerie*, *exercitiereglementen*, *tactiek*, *korpsgeschiedenis*, enz. Kortom het was eene *school*, waarin soms aan een verdienstelijk kapitein, die over een paar maanden majoor moest worden, de *handgrepen* werden gevraagd. In de *versterkingskunst* kwam men niet verder dan tot en met het *profiel*. Bij de behandeling der artillerie werd altijd gevraagd, uit te leggen, hoe het getrokken infanteriegeweer in elkander zat en in hoeveel soorten het geschut in Indië werd verdeeld. Bij de *exercitiereglementen* moest toch vooral die *verdeeling* goed opgedreund worden, want daar hing alles van af. In de *tactiek* speelden de *kampongs*, *randjoe's* en *bamboe doerie's*, *paggers*, *alang-alangs* en *karbouwenkralen*, en soms ook de wijdvermaarde „kloof" een groote rol. Wee den officier, die alsdan, bij sommige gevallen, van „behoedzaam retireeren" durfde te spreken. Neen, „altijd vooruit, met een dollen kop tegen de benting, tactiek? ... Kom, wat, tactiek! ... Over al het andere zullen wij zwijgen. De A. O. No. 68 van 1869 heeft aan eenige van die dwaasheden gelukkig een einde gemaakt. Maar

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

we zijn nu — door dat die order niet begrepen wordt — de periode van verhandelingen in gesloten gezelschappen ingetreden, en ofschoon er niettemin eenige verhandelingen waren, die zeer veel belangstelling ondervonden, hebben de meeste dier schriften geen groot licht voor onze oogen doen opgaan. Dikwerf lieten zij bij ons niets dan twijfelachtige en onzekere indrukken achter. Sommigen heeft men met nieuwsgierigheid gelezen en met belangstelling doorgebladerd, maar had men zulk eene verhandeling eenmaal gelezen, dan moest men zich afvragen, wat men er eigentlijk van onthouden had. Die stukken verheffen zich in niets boven en hebben voor het meerendeel niet eens het gehalte van die honderde werken over krijgskunde, die te zamen genomen nog niet eens één goede handleiding voor de beoefening dier wetenschap uitmaken. Een zoodanige handleiding moet nog vervaardigd worden!

Welke opstellen vervaardigde men dan wel? Nu eens was het over de *nieuwe bewapening der infanterie*, dan weêr over het *gebruik der spoorwegen in den oorlog* of weêr eens *over de tactiek der kavallerie* dan wel *over de artillerie*, sommigen zelfs gingen verder en lazen afgeschreven stukken voor over den *barometer* of den *electro-ballistischen slinger*, onderwerpen, die — onzes inziens — eigenlijk op zoodanige bijeenkomsten minder behandeld moesten worden. Eerstgenoemde verhandelingen echter hebben ontegenzeggelijk haar nut, maar zij moeten door zulke officieren voorgedragen worden, die werkelijk studeeren, maar niet door dezulken, die aan het overschrijven daarvan een paar uren van hun nachtrust hebben gewijd, want, laten wij elkander goed verstaan: het gros der officieren van de infanterie is — zonder te overdrijven — niet bij machte om over onderwerpen te spreken of schrijven, als deze: *Het gebruik der spoorwegen bij de strategie*, *de aanwending in den oorlog van den electrischen telegraaf*, *de veldversterkingskunst*, *de vluchtig opgeworpen verschansingen*, *het gebruik der kavallerie en artillerie*, enz. Niet — om het nog eens te herhalen — dat, in beginsel, genoemde onderwerpen niet zeer belangrijk zijn en het meerendeel der vraagstukken bevatten, die door de ondervinding der toekomst zullen moeten opgelost worden; maar om die punten te behandelen moet men van genoemde onderwerpen eene speciale studie hebben gemaakt en bovendien in 't bezit zijn van particuliere stukken of documenten, die de officier der infanterie dikwerf niet *kan* bezitten. Beter ware het dan om voorlezingen te houden over onderwerpen als volgt: over *het menigvuldigst gebruik van tirailleurs* en *van minder diepe aanvalskolon-*

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

nes; de zorg, die men aan het individuëele schot en *de benuttiging van terrein-voorwerpen moet besteden, de matiging van de drift onzer soldaten in den aanval, telkenmale wanneer het positiegeschut des vijands niet voldoende tot zwijgen gebracht is; het oordeelkundig gebruik der artillerie* en *eene doeltreffende verbinding der drie wapens*, enz. enz.

Sommigen zouden meenen, dat men zoodoende de stof tot verhandelingen maken uitputten zou. Er is voor velen in die bewering zeer veel waarheid gelegen. Velen zouden zich dan weêr tot overschrijverij bepalen. De oorlogswetenschap is wellicht de eenige, waarin men de meest holklinkende phrasen, de meest onbepaalde verhandelingen en de meest onbeteekenende stelregels heeft verzameld en er onophoudelijk andere aan toevoegt, en dit is zeer zeker het middel niet, om haar te doen verbreiden. Het schijnt ons integendeel toe, dat het voor haar een ernstig gemeend voordeel zoude zijn, indien men haar ontdeed van al die twijfelachtige grondregels, die nuttelooze redeneeringen en dat rommelzoodje van vakwijsheid, waaronder men haar verplettert en die hare beoefening zoo moeielijk en tevens weinig vruchtdragend maakt.

Aangezien het nu niet aan iedereen gegeven is, om over vele der door ons aangehaalde onderwerpen te kunnen schrijven en spreken, zoo moest men de officieren, die eene bijeenkomst bezoeken, in twee klassen verdeelen: *sprekers* en *toehoorders*. Er is nog eene andere reden, die deze onze opinie wettigt. De meerderheid der officieren is bestemd, om in de inferieure rangen te blijven; voor velen is geene schitterende toekomst weggelegd en de kapiteinsrang is voor hen de hoogste sport van den ladder, die zij beklimmen. Dezulken hebben geene uitgebreide kundigheden noodig, om dien rang met eere te vervullen. Zijn wij niet aan hen het sieraad en de deugdelijkheid van sommige bataillons verschuldigd; aan velen dier luitenants en kapiteins, wier *geduld*, *werkzaamheid*, *telkens beproefde moed*, *nauwgezette plichtsbetrachting* en *bedaarde ijver voor het welzijn hunner ondergeschikten* den lande beter geholpen hebben dan uitgebreide kundigheden en groote talenten, zonder practische geschiktheid?

Velen hunner zijn reeds op leeftijd en voor hen valt het studeeren moeielijker dan men zich kan voorstellen, zonder dat die studie — zoo zij gedwongen wordt — veel vruchten zal dragen. Welnu, dwingt hen niet zich voor den hoofdofficiersrang te bekwamen, indien hunne wenschen zich niet zoo ver uitstrekken; maar tracht integendeel

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

— natuurlijk ook zonder dwang — diegenen aan te sporen tot studie. wier opleiding, ontwikkeling en uitgebreidheid van kundigheden hun eene schitterende toekomst waarborgen. Moedigt hen aan om navorschingen te doen, wier resultaten in den vervolge voor hen en voor het algemeen belang vruchtdragend zullen kunnen zijn. Die officieren zijn de geboren sprekers op de bijeenkomsten.

Wij hebben dus doen zien, dat men de wetenschappelijke bijeenkomsten moet losmaken van de hooge mate van *dwang*, die daaraan verbonden is. Ook hierin moet vrijheid heerschen. Aan de korpschefs wordt het geheel en al vrijgelaten, om die bijeenkomsten zoodanig te regelen, als hun zulks het doeltreffendst voorkomt. Hij zal te dien opzichte de opiniën zijner onderhebbende officieren moeten inwinnen.

En als van zelve komen we tot de beantwoording der derde vraag: Welken vorm moet men aan die bijeenkomsten geven, en welke onderwerpen dienen daarin behandeld te worden?

Alle onderscheid van rang, behoudens de verplichtingen, die ieder welopgevoed mensch aan hem, die eene hoogere positie in de maatschappij vervult, moet nakomen, houde op. Ieders opinie wordt geëerbiedigd en eene minzame critiek vervange lusteloosheid, onverschilligheid, stilzwijgen of ongepaste vrijmoedigheid.

Men houde die bijeenkomsten in ruime, luchtige localen. Zijn die niet in of buiten de kazerne van gouvernementswege aanwezig, dan trachte men uit het eene of andere fonds een geschikt locaal elders te huren. Men bepale het uur van bijeenkomst zóódanig, dat bijna *alle* officieren van hetzelfde korps daarop kunnen verschijnen en niet door den kazerne- of garnizoensdienst zóó vermoeid zijn, dat zij geneigd zijn te slapen. Het verschijnen in uniform moet niet als verplichtend beschouwd worden. Aan den korpschef wordt het eere-presidium opgedragen. Een kapitein en twee luitenants b. v. worden bij meerderheid van stemmen gekozen, om de commissie van rapporteurs uit te maken Een hunner is secretaris en houdt de notulen aan. Bij die commissie komen alle verzoekschriften in tot het houden van voordrachten of tot het bespreken van algemeene belangen, het korps of het leger betreffende.

De president-honorair heeft het recht aan de commissie van rapporteurs, de behandeling van de eene of andere zaak, het korps betreffende, de bestudeering van den een of anderen veldtocht of de bespreking van eenig ander onderwerp van krijskundigen aard op te dragen. De commissie van rapporteurs zal nu en dan aan de een of andere specialiteit het verzoek doen, om eene populaire voor-

PERPUSTAKAAN NASIONAL

dracht over natuurkunde, rechtspleging, gezondheidsleer, warenkennis enz., toegepast op militair gebied, te doen. Na afloop der voordracht wordt gelegenheid tot discussie gegeven, ieder amendement opgeteekend en van de debatten in het notulenboek eene korte aanteekening gehouden en eene volgende keer, staande de vergadering, door den secretaris voorgelezen. Alleen die onderwerpen zullen mogen behandeld worden, welke maar eenigszins onder het bereik zijn èn van sprekers èn van toehoorders. Welke onderwerpen men daartoe moet rekenen behoeven we niet te zeggen. De commissie van rapporteurs moet zulks beslissen. Te spreken over het *gebruik der verschillende wapens*, de *algemeene tactiek*, de *tirailleur-loopgraven*, de *verschillende slagorden*, het *gebruik der spoorwegen*, over *historische studiën*, *krijgskundige operatiën*, *des noods met eene toepassing op het terrein*, over de *algemeene dienstplicht*, over *militie-leger*, *ongedisciplineerde vrijkorpsen*, enz. enz., is goed — zeer goed — mits het bevattelijk zij. Te spreken over de *pelotonschool*, het *tirailleurreglement*, het *reglement op de schietoefeningen* en de *reglementen op de garnizoens- en inwendige diensten*, over de *innerlijke organisatie der troepen*, te wijzen op hunne *recruteering*, *onderhoud*, *equipement*, *administratie*, *exercitiën* en *manoeuvres*, te spreken over *uniformveranderingen*, *hygiène*, *kazerneering*, *wijzigingen in hunne formatie*, en de *kwestiën over wapening en materiëel* te bespreken, te wijzen op *betere oefening van het kader* enz. enz. is even goed, mits men niet in afgezaagde alledaagschheden vervalle en.... niet te veel papier bekladde, zoo het schijnt een noodzakelijk kwaad, waarop tot nu toe — ongelukkig genoeg — alle welgemeende pogingen hebben schipbreuk geleden, en waardoor het *militaire* van den troep zooveel in waarde is verminderd. Het wordt hoog tijd, dat men dien toevloed van het papier — jammer dat het zoo goedkoop is — tempere, dat men het aantal bepalingen, gedrukten, algemeene orders en wat niet meer vermindere, die de officieren met het denkbeeld doet vereenzelvigen, om den vorm voor de ware zaak te nemen, hunne ideeën rekbaar te maken en een behagen te vinden in onbepaalde beoordeelingen, terwijl zij integendeel meer waarde moesten hechten aan den waren inhoud der onder hunne oogen komende zaken, en hun geest meer gewennen aan vlugge denkbeelden en de nauwkeurigste opheldering.

De *rapporten*, de *redactie*, het *papier*....

Ziedaar de wonde van het leger, de kanker, die daaraan knaagt, die het ondermijnt, van vele nuttige bezigheden en tevens ernstige

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

en zuiver militaire werkzaamheden afhoudt. De zoo omslachtige *administratieve détails*, de *staatjes*, de *verslagen* en de *rapporten* zijn het, die voor het grootste gedeelte den tijd en de bezigheden en al de aandacht der korpskommandanten vereischen en hen zoo vaak afhouden van meer nauwlettende zorgen, die zij aan de *practische oefeningen* van hun troep hadden kunnen wijden. Het is alsof het woord *inkt-wellusteling* voor het leger is uitgevonden, en dat woord zal nog lang de verkeerdheden van vele personen, evenals de gebreken van vele onzer instellingen brandmerken. Wie zal ons toch van het *scheurpapier* en *de papierbekladders* bevrijden? Vellen op vellen worden er in Nederland van het *Recueil Militair* gedrukt en dat aantal vermeerdert zóó onrustbarend, dat een regiment bij eene garnizoens-verandering spoedig een paar bagagekarren noodig zal hebben, alleen voor het *Recueil Militair!* Het wordt door niemand nagezien en verdient zulks ook niet. Hoe is het met de *algemeene orders* gesteld? Zou het ook niet eens hoog tijd worden om ook dien toevloed van gedrukten te temperen of althans daarvan een nieuwe officiëele uitgave, op de wijze der zeeordërs bij de marine ingericht, het licht te doen zien?

En indien men ons van overdrijving zoude willen beschuldigen, dan zullen wij eenvoudig aan ieder militair van goed geloof afvragen, wat er — zijns inziens — zoude gebeuren, indien de papierproductie voor het leger eensklaps ophield? Het daarop te geven antwoord is te gemakkelijk om er nog een oogenblik bij stil te staan. Moeten wij dit aan de *administratie* wijten? De administratie toch in 't bijzonder toont voor nieuwelingen te zijn een schrikbarende chaos en een samenweefsel van voorschriften en kleine détails, voor wier studie de moedigsten terugdeinzen. Het meerendeel van hen, die er gaarne den proef zouden willen nemen, wordt er door afgeschrikt, omdat zij niet weten, waar zij moeten beginnen. Hoe weinig officieren vindt men bovendien, die den moed en de énergie hebben, om zich aan die wetenschap te wijden, welke men zoo verward heeft gemaakt. En toch is er niet één officier, wiens verantwoordelijkheid niet dagelijks te pas komt bij zaken, waarvan hij geen goed begrip heeft of zelfs niets weet. Indien dit zoo blijft, dan zal men spoedig kunnen zeggen, dat het leger voor de administratie, maar niet de administratie voor het leger is. Men heeft langzamerhand de mazen van haar moeielijk netwerk — dat de troepenkorpsen omvat — zóó door elkander geweven en gestrikt, dat men zich moet afvragen, hoe het tegenwoordig mogelijk zal zijn, om daaruit

PERPUSTAKAAN NASIONAL

te komen, en hoe men het zal moeten losmaken zonder het te breken. Meer dan een man van goeden wil zou voor een dergelijk werk terugdeinzen, en terwijl men er mede wacht, worden er hoe langer hoe meer vellen gedrukt, hoe meer staten uitgevonden, hoe meer rapporten bedacht. Er is niet één dienstchef, die — hoe weinig hij overigens te vertellen heeft, — niet in zijne kleine omgeving het een of ander nieuw systeem, model-staatje of eene nieuwe bepaling of order uitvindt, om . . . . . der eenvoudigheid en regelmatigheids wille, maar zoo eenvoudig, zoo regelmatig, en zoo goed bovendien, dat men zich ten laatste niet meer zal weten te behelpen, zonder eene bepaling te weten. Dat men daardoor minder zelfstandigheid leert, is zeker. Het wordt echter hoog tijd, dat men aan die overheersching paal en perk stelle en een geneesmiddel zoeke voor een toestand, die reeds vrij ernstig is. Reeds wordt het zeer moeielijk om in de korpsen een genoegzaam aantal onderofficieren te vinden, geschikt voor administratieven dienst, en er is niet één kapitein, die, aan zijne verantwoording denkende, zich niet met bezorgdheid afvraagt, aan welke moeielijkheden hij zoude blootgesteld zijn, indien hij, na een of twee maanden te velde te zijn geweest, zijn sergeant-majoor en zijn fourier gesneuveld, gekwetst of bevorderd zal zien. Hij zal dan zeer vaak genoodzaakt zijn om zijne boeken zelf bij te houden, en gelukkig moge hij zich dan achten, wanneer hij de administratie elders dan op de *militaire akademie* heeft geleerd, alwaar het onderwijs daarin, althans vóór de reorganisatie in 1869 of 1870, zeker niet veel beteekende.

Die toestand is slecht en eischt klaarblijkelijk eene hervorming. Ongelukkig zal deze slechts door den drang der omstandigheden worden te weeggebracht en daartoe heeft men nog den tijd . . . . . Men houdt er niet van, nieuwigheden in het leger te voeren en in zekeren zin heeft men gelijk, maar men is toch zóó goed met dien toestand bekend, dat men reeds begonnen is met het vereenvoudigen en verkorten der exercitie-reglementen van de infanterie, en eene nieuwen inwendigen dienst voor de kavallerie en infanterie van het nederlandsche leger heeft gemaakt. Maar hoeveel blijft er niet over, om nog vereenvoudigd te worden! De *basis* van het militair onderwijs — d. z. de verschillende *reglementen* op de exercitiën, de administratie, de algemeene orders — om niet van de bijzondere reglementen te gewagen — is zóó groot, dat zelfs een ijverig officier — na dertig jaren zijn pensioen nemende — er zich niet op kan beroemen, ooit die reglementen compleet te hebben bezeten.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Hij past ze echter elken dag en elk jaar — bij eene inspectie der afdeelingskommandanten vooral — toe. Hij stelt krachtige pogingen in 't werk om in zijn oproerig geheugen die massa van eindelooze détails op te stapelen, maar zij laten daarin niet altijd diepe sporen na.

Onze nieuwe infanteriereglementen zijn zoo duidelijk en zoo volledig mogelijk. Zij geven de middelen aan de hand om de snelste evolutiën te maken en daarvan de grootst mogelijke partij te trekken, maar dat is niet voldoende en bovendien manoeuvreert men niet veel vóór den vijand. Men houdt zich bij de korpsen veel bezig met de *reglementaire exercitiën* en de *gecombineerde manoeuvres*, maar houdt men zich werkelijk bezig met hare toepassing in alle mogelijke omstandigheden en op alle terreinen? Men zal ons wel antwoorden, dat zulks gedaan moet worden, maar ieder weet het onderscheid tusschen hetgeen er moet gedaan worden een gedaan wordt. Voor de exercitiën uit de *pelotons- en bataillonsschool* en de manoeuvres op het Koningsplein wordt bijna alle zorg besteed. Die oefeningen zijn zekerlijk nuttig en zelfs onontbeerlijk, maar zij leeren ons niet alles, en iedereen weet zeer goed, dat zeer weinige bewegingen, die daarbij gedaan worden; hare toepassing op het slagveld vinden. Welk voordeel zouden integendeel niet die troepen hebben, welke gewend zijn, om zich op alle terreinen te bewegen, en die aangevoerd worden door officieren, welke in staat zijn om hen onder alle omstandigheden te leiden? De legers zijn voor den *oorlog* en niet voor de *parades* gemaakt. Niettemin komt men er, na lange jaren van vrede, toe, om de bijkomende zaken boven de hoofdzaak te plaatsen en voor prachtige manoeuvres nuttige en toepasselijker oefeningen te verwaarloozen, oefeningen die het oog minder behagen dan de eersten! Eenige jaren vóór de omwenteling van 1789 had men te dien opzichte de kleingeestigheid zóó hoog opgevoerd, dat men in de fransche kazernes er *slingeruurwerken* en op de vloeren *gebeitelde meetkunstige schalen* op nahield, om den hoogsten graad van volmaking in den tijdmaat en de lengte van den pas te verkrijgen. De oorlog, dien men eenigen tijd daarna met nauwelijks afgeëxerceerde bataillons voerde, heeft wel de nutteloosheid van al die voorzorgen bewezen. Juist tegen deze zoowel bekende richting in ons leger moet men weten te ijveren. Veel zoude er gedaan kunnen worden, om in dit gebrek te voorzien. Wij noemen slechts twee hoofdpunten op: *verbetering van het militair onderwijs* en *vereenvoudiging onzer reglementen*, en dàn zal men met recht van *ieder* officier kunnen vorderen, dat hij op de hoogte

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

van zijn tijd is. Wanneer de eischen om officier van de infanterie en kavallerie te worden zóó laag gesteld blijven en men bovendien — wat zeer dikwijls gebeurt, eerst op zijn 28e à 30e jaar 2e luitenant wordt, dan is het niet billijk om van zulk een officier te vergen, dat hij een helder begrip heeft van zoovele zaken, waarvan de basis niet eens gelegd werd op de militaire school!

„Nog een enkel woord moet in het midden worden gebracht over de oefeningen, speciaal met officieren te houden", dus zegt de reeds door ons aangehaalde schrijver van het artikel in den militairen spectator van 1870. „De officieren worden te veel als kinderen behandeld; men ziet gaarne dat ze zoo wat knutselen, dit houdt van kwaaddoen terug, en men beloont de beste knutselaars ook wel eens, mits zij zich met hun geknutsel, door tusschenkomst hunner chefs, aan hoogerhand wenden, maar daarbij blijft alles. 't Is ook voor kinderen voldoende. Mannen echter, die met degelijke geschriften of met degelijke uitvindingen op het publiek terrein voor den dag komen, vinden zelden aanmoediging en schier nimmer belooning. Waarom emancipeeren zij zich ook? Waarom kondigen zij hun arbeid niet demoedig als facultatief werk aan, en vragen zij niet eene commissie om het te beoordeelen? Hoogmoed komt voor den val!" Maar wij moeten billijk zijn. Veel daarvan is waar, misschien wel alles, in het nederlandsche, maar niet in het indische leger. En indien we dus deze woorden aanhalen, is het niet om een legerbestuur hard te vallen, dat onverdroten voortgaat om het goede te beoogen, maar wij zeggen ook met den gemoedelijken hollandschen Soldenier (Gids, April 1870) dat „ons legerbestuur zich-zelf heeft veroordeeld, om bij het kiezen der personen, aan wie de uitvoerende macht zal toekomen, door slechte en verweerde brillen te zien, welke hier vergrooten en daar verkleinen, doch meestal van het beschouwde voorwerp eene verkeerde voorstelling geven. *De loin c'est quelque chose, mais de près ce n'est rien.* Men denke slechts aan de inrichting enz. van de *conduitestaten der officieren.*" Daarvan zegt genoemde schrijver dan ook, dat zij te huis behooren in de tijden der *heilige inquisitie* en der *lettres de cachet*, en dat het verwonderlijk is, dat men ze niet reeds lang in een museum van antiquiteiten heeft opgelegd. „Dat men zich derhalve de moeite geve onze uitstekende mannen te leeren kennen, niet door kunst iddeltjes, maar langs den natuurlijken weg en op de wijze waarop men dit in alle andere takken van staatsdienst doet. Dat men deze mannen, en niet langer

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

uitsluitend de knutselaars, beloone en men kan er verzekerd van zijn, dat de militaire wetenschap ook even goed als alle andere zonder kunstmiddelen zullen bloeien." Wij zijn het geheel met den kundigen schrijver van „de oefening onzer infanterie" eens. Maar hoe dient dit gedaan te worden?

Alvorens verder te gaan, stellen wij, na al het voorgaande, op den voorgrond:

1°. de officier van den tegenwoordigen tijd moet uitgebreide kundigheden bezitten. Daarvoor moet *gestudeerd* worden voor dat men officier wordt en terwijl men het reeds is;

2°. het legerbestuur moet die studie aanwakkeren, maar niet dwingen, degenen die aanleg hebben en eene opleiding hebben genoten, om zich met vrucht te kunnen bekwamen en zulks niet doen, daarvoor signaleeren; zij die den aanleg daarvoor niet bezitten, met die studie niet lastig vallen. *Hun* toekomst mag omgekeerd ook niet twijfelachtig zijn;

3°. aan de officieren, die zich bekwamen willen, de middelen aan de hand geven, om zulks te doen, en de vruchten hunner studiën niet tusschen andere papieren in het eene of andere archief laten rusten, maar bekend maken en de vervaardigers tevens beloonen.

Doet men dit, in verband met de reeds door ons besproken wijzigingen: vereenvoudiging onzer reglementen en hoogere eischen voor den officier stellen, dan zal men er op kunnen rekenen, dat men na verloop van een tiental jaren een kern subalterne officieren verkrijgt, geschikt om aan de eischen te voldoen, die men in de tegenwoordige oorlogen van hen heeft gevergd. „Dat men dus lette op de teekenen des tijds. Wetenschappelijke bijeenkomsten zijn in het laatste derde deel der 19e eeuw nog slechts nuttig, voor zooveel er het woord gevoerd wordt door specialiteiten, die met aanschouwelijke voorstellingen duidelijk maken, hetgeen zij uit hun vak op populaire wijze voordragen. Al het andere is gebeuzel, of kan beter in het hoekje van den haard door tusschenkomst der pers worden genoten." Ook hier zijn wij het weer geheel eens met den schrijver van de „oefening onzer infanterie", maar nevens dat vrije en ongedwongene moet echter nog van *dwang* sprake zijn. Die dwang is goed en nuttig voor den *jeugdigen officier*, die pas van de akademie of van de militaire school komt. Vele jeugdige officieren toch denken, wanneer zij den studietijd achter den rug hebben, dat eerst dán voor hen eene periode van genot d. i. van niets doen is gekomen, en sommigen gaan zelfs zóó ver, met te denken, dat het officiersbaantje eigentlijk eene sine-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

cure is, en — zooals de gemoedelijke hollandsche Soldenier zulks uitdrukt — bij drukke beroepsbezigheden even goed kan waargenomen worden, als het lidmaatschap van een kerkeraad, de betrekking van directeur eener liefdadigheidsmaatschappij of iets dergelijks. En in dat denkbeeld worden de jeugdige officieren gesterkt door eene categorie van kameraden, die, zoodra hunne diensten afgeloopen zijn, niet met denzelfden ijver daarvoor bezield zijn, als toen zij nog in de kazerne waren. Maar er is nog eene andere categorie en die heeft voor den jeugdigen officier de meeste aantrekkelijkheid. Wij bedoelen die officieren, welke naar het appèl gaan en daarna in een koffijhuis of societeit komen, die gaan exerceeren om vervolgens te ontbijten, te dineeren, naar opera, bal of concert te gaan, om den dag met een goeden nachtrust te besluiten, en zoo op nieuw tot in 't oneindige doorgaan, zonder zich over iets anders te bekommeren, dan over de meest geschikte manier, om den tijd te dooden of spoedig het einde der maand te bereiken.

Weer anderen verwaarloozen hunne militaire studiën, door zich over te geven aan de beoefening van andere kunsten en wetenschappen: muziek, literatuur, philosophie en oude talen zelfs! Zij doen dit wellicht, òf omdat zij hun einddoel niet helder voor oogen hebben, òf omdat zij in de beoefening der militaire wetenschap iets dors en niets aanlokkelijks zien. Nu is dit zoo geheel onjuist niet. Er zijn er, behalve *Schade van Westrum*, *van Rees* en *Kempees*, slechts enkelen, welke die wetenschap smakelijk weten voor te dragen. *Knoop*, *de Roo van Alderwerelt* en *den Beer Poortugael* kunnen dat bovendien nog zeer populair doen.

Maar het is toch noodzakelijk, om ieder officier tot werken aan te moedigen, het werkende en kundige gedeelte te ondersteunen en te beloonen en den jeugdigen officier te beletten, dat hij een verkeerden weg inslaat. Veel hangt daarbij van den korpschef, maar boven alles van den kompagnies-kommandant af. Vooral in de treurige tijde als deze, welke wij beleven — terwijl de slakkengang van ons avancement de militaire loopbaan tot een der ondankbaarste heeft gemaakt — moet men den jeugdigen officier voor *tegenzin aan den dienst* en — als een gevolg daarvan: *plichtverzaking* — behoeden, door hem het verschiet van een mogelijk en zelfs waarschijnlijk avancement te openen, een avancement, dat het resultaat zijner werkzaamheid en krijgsmansstudiën zal zijn. Zulks is van het hoogste belang èn voor den *jeugdigen officier* èn voor den *staat*, want het zoude vooral voor dezen laatsten factor nadeelig werken, in-

PERPUSTAKAAN
Lembaga Kebudajaan Indonesia

dien men de jonge officieren met het denkbeeld gemeenzaam maakte, om de militaire loopbaan als een *doolhof* te beschouwen, waaruit men niet dan door gunstige omstandigheden, kansen of toeval kan geraken. Tracht dus den jeugdigen officier door studie eene goede richting in te doen gaan. Is de studie niet evenzeer de beste afleiding en het beste middel, om een gezond en sterk gemoed te behouden en de eenzaamheid, de verveling en het gebrek aan stoffelijken welvaart — waaraan de officier maar al te dikwijls is blootgesteld gedurende zijne lange carrière van geheele opoffering en zelfverloochening — niet te gevoelen? Tijd ontbreekt hem niet, om zich aan de studie te wijden, want de vrije uren zijn in den militairen loopbaan talrijk, en — wat meer is — het werk, dat men gedurende zijn dienst verricht, vereischt dikwerf zóó weinig inspanning des geestes, dat men wel eens op zijn gemak kan denken, terwijl er iets geheel werktuigelijks wordt uitgevoerd. De mensch heeft echter — wat men er ook van zeggen moge — een tegenzin aan den arbeid, en daar zulks nu in het karakter der menschheid ligt, moet men dus aan dien arbeid eene *goede richting* geven, opdat die nuttig zij en tevens den mensch een resultaat doen zien, zoo dat hij niet afgeschrikt worde.

Waarin bestaat nu die goede richting? Dat men — even als in A. O. nº. 68, van 1869 zulks bevolen wordt — de jeugdige officieren gedurende den tijd van een jaar een verplichten cursus, onder de leiding van een der kapiteins van het bataillon, laat volgen, met dien verstande echter, dat men op dien cursus niet alleen — zooals nu bij eenige korpsen, trots die A. O. — de *exercitie reglementen*, maar ook de *kompagnie's administratie*, *tactiek*, *strategie*, *forticatie*, *artillerie* (voornamelijk kennis der *draagbare vuurwapenen*) en de kennis der *wettelijke bepalingen* behandelt. De korpschef beschouwe dien cursus niet langer als eene *corvée* voor den kapitein, die er mede belast wordt en als een gevolg daarvan dien meestal aan den *jongsten* kapitein opdraagt, maar hij neme altijd den *geschiktsten*, zelfs al ware die kapitein met de cantine, de brandspuit en de korpsschool belast. Men houde dien cursus tweemaal 's weeks.

Geen der officieren, die daarvoor in de termen vallen, mag vóór den bepaalden termijn, daarvan vrijstelling gegeven worden, tenzij zulk een officier doorslaande bewijzen van kunde in al die opgenoemde vakken mocht gegeven hebben. De korpschef heeft het recht om den termijn van één jaar, voor hen te verlengen, die nog niet goed op de hoogte van het behandelde zijn.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Is zulks aan *onwil* te wijten, dan behoeft de officier dien cursus na den bepaalden termijn niet meer te bezoeken, maar wordt van hem aan het departement van oorlog een rapport ingediend. Ook den maatregel, van andere officieren — zooals in de A. O. nº. 68 van 1869 staat — dien cursus te laten volgen, bijaldien zij blijken geven van onwillig te zijn, om zich op de hoogte te stellen van hetgeen zij moeten kennen, vinden wij verderfelijk, en zoude, naar onze opinie, niet meer toegepast mogen worden. Dáárdoor vernedert men een officier, en eene vernedering is voor hem meer dan eene straf; en wij zouden den officier, in dien zin, veel minder willen straffen, maar steeds trachten, op zijn eergevoel te werken. Helpt zulks niet, dan dient hij des noods ongeschikt voor het vervullen eener hoogere betrekking aangeteekend te worden, want wij stellen op den voorgrond, dat de officier van den tegenwoordigen tijd uitgebreide kundigheden moet bezitten, doordien hij meer en meer zelfstandiger optreedt. Wij zeiden echter ook ergens, dat men van de subalterne officieren niet zooveel behoefde te eischen en dat de zorg, dien zij voor het welzijn hunner onderhoorigen hebben en de trouwe plichtsbetrachting, die hen in hunne diensten kenmerkt, den lande beter gediend hebben, dan uitgebreide kundigheden. Oogenschijnlijk is dit eene tegenstrijdigheid, doch wij willen niet verkeerd begrepen worden. Indien we twee oogenschijnlijke tegenstrijdigheden ter neer schreven, dan is het, wijl wij een onderscheid willen maken, tusschen hetgeen er *was* en nog *is* en hetgeen er *moet zijn*. Onze tegenwoordige officieren in eens al die nieuwe eischen op te dringen is niet mogelijk; zulks moet langzamerhand gaan en bij het jongere gedeelte, maar niet bij het oudere, begonnen worden, maar dat wil niet zeggen, dat die ouderen niet bruikbaar voor den tegenwoordigen tijd zijn; integendeel, wij bedoelen daarmede, dat zij nog meer moeten kennen, en dat het aanleeren van nieuwe vakken voor den jeugdigen officier veel meer gemak oplevert dan voor den ouderen.

Keeren wij dus naar ons onderwerp terug. De duur van den cursus wordt op $1^1/_2$ uur gesteld. Men houdt dien op zulk een uur, dat die nimmer om andere diensten kan afgelast worden. Ter veraangenaming der leerlingen, zullen alle schoolsche en pedante vormen vermeden worden; de instructeur zij steeds indachtig, dat hij *officieren* moet onderrichten en dat zijn onderwijs dus boven alles practisch moet wezen. Nu dient dat onderwijs zóódanig geregeld te worden, dat ieder officier, na verloop van een jaar, een gedeelte van al de door ons opgenoemde vakken heeft behandeld. Nu zal

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

dit zeer veel moeielijkheden opleveren, vooral wanneer de keuze der te gebruiken werken bij genoemd onderwijs vrij zal zijn. Om echter in dat bezwaar te gemoet te komen en tevens in eene — volgens onze opinie — lang gevoelde behoefte voor het leger te voldoen, zoude men een *handboek voor den subalternen officier der infanterie* (*kavallerie en artillerie*) kunnen vervaardigen, en het bezit van zulk een *handboek* voor ieder officier verplichtend stellen. In dat *handboek* zoude het voornaamste aangestipt moeten worden, wat de subalterne officier moet kennen. Een dusdanig werk moest als *leerboek* op genoemden cursus gebruikt worden. De instructeur zoude bovendien verplicht zijn, om zich aan de indeeling van zulk een boek te houden en de te behandelen onderwerpen door zijne kennis en ondervinding uit te breiden en te verduidelijken. Want, wat het leger ontbreekt, is een *zuiver leerboek*, den officier aangevende, welke algemeene beschikkingen door hem genomen moeten worden in gevallen, waarin hij zich kan bevinden en in de meeste kleine handelingen, die hij zal uit te voeren hebben. Er is misschien niet één officier te vinden op de tien, die — als hij te velde trekt — zich ernstig zal afgevraagd hebben, hoe hij zich in voorkomende gevallen te gedragen zal hebben, bijv. bij de *verdediging* of den *aanval van een benting*, *bij het op patrouille gaan*, *bij het slaan van bruggen*, *het betrekken van bivouacs*, *de verkenning van kampongs* en *bosschen* enz. enz. En al mocht hij zich dit soms hebben afgevraagd, dan zal hij nog niet altijd een bevredigend antwoord hebben kunnen vinden, hetzij door zijne eigene ideën te volgen, of het een of ander werk over tactiek op te slaan, dat hem geenerlei gezag waarborgt. Wat volgt hieruit? Dat men, tegenover den vijand zijnde, er blindelings op instormt en derhalve veel manschappen opoffert, of beschroomd te werk gaat en dus aarzelt.

Wij zullen over een goed *handboek* spreken dat èn op den cursus der jonge officieren èn op de wetenschappelijke bijeenkomsten en door ieder ander officier kan gebruikt worden, hetzij voor eigen studie, hetzij om daaruit voor te dragen, hetzij om daarin naar gegevens te zoeken met eene toepassing op het terrein. Is zulk een handboek volstrekt noodig? Ja, om verschillende redenen:

1°. De man van den godsdienst heeft zijn *bijbel* aanhoudend bij de hand, waaruit hij telkens zijn geloof versterkt, zijne leeringen put, en voor elken dag onderwerpen van overdenking en een zekeren gids voor zijne gedachten en werken vindt.

De man van de wet heeft zijne *wetboeken*, de man der wetenschap

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

zijne *leerboeken*, die op juiste gegevens berusten en dienen, om hem zijn weg af te bakenen. Alleen de officier bezit geen *vademecum*, dat hij te allen tijde kan raadplegen en waarin hij de oplossing van vele moeielijkheden zal vinden, waarmede hij gedurende zijne zoo avontuurlijke en veel bewogen loopbaan te worstelen heeft. Wel bezit hij genoeg *reglementen*, *handboeken*, *handleidingen*, *korte begrippen*, *leiddraden*, *schetsen*, en wat al niet meer — ja zelfs te veel — zoodat men zich reeds vermoeit, door alleen de titels van al die werken op te noemen, werken, die allen *min of meer van elkander worden afgeschreven* en waarin eenige goede denkbeelden en juiste grondregels te midden van eindelooze verhandelingen en holklinkende phrasen-massa's verdeeld liggen; die onzen geest in het onzekere laten en ons dikwijls beletten, de weinige nuttige bladzijden die men in het boek zou kunnen aantreffen, op te merken en te onthouden; maar naar een degelijk leerboek zoekt men nog te vergeefs. Bovendien zijn er weinige van die werken, welke eenig gezag kunnen uitoefenen. Het meerendeel daarvan te zamen genomen levert kortom geen anderen waarborg op dan den min of meer bekenden naam van den schrijver. Eenige dier werken zijn te uitgebreid, andere behandelen slechts een bepaald onderwerp. Er zijn er, die verouderd zijn en, ofschoon innerlijk van een goed gehalte, behoefte zouden hebben om volledíger gemaakt en meer in overeenstemming met de door de laatste uitvindingen veroorzaakte wijzigingen te worden gebracht. Andere werken eindelijk zijn te beknopt. Een uittreksel van al het wetenswaardige voor den subalternen officier, uit genoemde werken te maken, zoude voor hen eene bibliotheek vervangen die hier in Indië zeer veel kost en bij slot van rekening moeielijk mede genomen kan worden, noch te velde, noch in de meeste toestanden, waarin de officier de meeste behoefte aan een gids zal gevoelen.

2°. Door zulk een *handboek* zoude men de studiën van den subalternen officier tot eene klein getal goed vastgestelde en bepaalde punten beperken, maar wier kennis noodzakelijk is. Dit systeem van studie zal waarschijnlijk betere resultaten geven, dan een ander, waarin men die zaken verwaarloost, omdat men ze als nutteloos beschouwt, zich met te moeielijke punten inlaat, te moeielijk en te onbepaald bovendien, omdat voor de oplossing daarvan de noodige gegevens, ondervinding en voldoende studie ontbreken, waardoor, bij gebreke daarvan, het verstand verward raakt, en de onwetende officier geen besluit kan trekken; maar degene, die voorstelling van zaken en stijl heeft, zich er meer en meer aan gewent, om met woor-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

den en phrasen te spelen, in plaats van goede ideën samen te vatten en iets practisch te leveren.

Met zulk een systeem praat men in het wilde heên, redeneert men zonder vrucht, maakt men veel papier vuil en leert men slechts weinig.

3°. De middelen nu om te studeeren ontbreken het meest aan de troepenofficieren, en die zullen hun nog lang ontbreken. De min of meer middelmatige werken of eenige min of meer gezaghebbende tijdschriften zijn het niet, die een degelijk voedsel aan de studiën van den subalternen officier kunnen verschaffen, die begeerig is om zich te onderrichten. Wat in 't algemeen de korpsbibliotheken betreft, zoo zullen de voornaamste hinderpalen voor hare ontwikkeling steeds zijn: gebrek aan hulpmiddelen voor haar onderhoud en hare uitbreiding, gebrek aan behoorlijke lokalen, de mindere zorg der autoriteiten voor een gemeenschappelijk eigendom enz. enz. Om zich de noodige krijgskundige werken, waaruit hij moet putten, aan te schaffen, bezit de subalterne officier geen geld.

Dat handboek zou het *vademecum* van den officier worden, die het dikwijls raadplegen, zich er in verdiepen, en een schat van leering er uit putten moest.

Wij hebben bovendien geen gebrek aan kundige officieren, die, door hunne kennis te vereenigen, eene keuze te doen uit de voorbeelden der beste schrijvers en van hunne eigene ondervinding, de basis konden leggen van genoemd werk, dat o. a. in Pruisen in den reglementairen vorm bestaat. Men zoude van den officier eene volmaakte kennis mogen vorderen van de voorschriften, in een dergelijk werk vervat. De korpschefs moeten zich dikwijls overtuigen, of de officier daarvan eene ernstige studie had gemaakt; zij zouden dan in de bijeenkomsten die onderwerpen zelf ontvouwen, ze beredeneeren en, tot staving van hun onderwijs, alles aanvoeren, wat geacht kan worden het resultaat te zijn van het door hen gelezene en van hunne eigene ervaring. Omtrent den aard dier onderwerpen lezen wij in de instructie van den toenmaligen Franschen oorlogsminister, maarschalk Leboeuf, het navolgende:

„De onderwerpen betreffende de militaire reglementen en organi-„satie zullen niet in het programma begrepen zijn. Men zal even-„eens de te algemeene onderwerpen ter zijde stellen, die de officieren „niet dan zeer moeielijk kunnen behandelen en het slechts doen, „door de gemeenplaatsen van de tactiek en de krijgskunde in 't „algemeen na te vertellen. Het komt mij wenschelijk voor, om

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

„hunne aandacht meer te vestigen op de meer onder hun bereik „liggende onderwerpen, zooals de *kennis van den kleinen oorlog*, het „*gebruik der verschillende wapens in bijzondere gevallen*. de *waarde „der verschillende formatiën* en der *verschillende vuren* in bepaalde „oogenblikken. Het zal zooveel mogelijk overeenkomstig mijn ver„langen zijn, wanneer die geschriften vergezeld gaan van *voorbeelden „uit de tegenwoordige oorlogen* of door eene *practische toepassing op „de terreinen, het garnizoen van den officier begrenzende.*"

Zou men zich niet werkelijk naar eenig terrein kunnen begeven, dat — na afloop van het verhandelde in eene wetenschappelijke bijeenkomst — geschikt is voor datgene wat men wil aantoonen?

Indien de troep zelf niet op dat terrein kan ageeren, wat belet dan om de officieren er heen te laten gaan, om daar de veronderstellingen te maken, overeenkomende met de in de bijeenkomsten bestudeerde operatiën.

Dáár, op dat terrein, zal dan de chef ieders opinie vragen; dáár zal hij er zich van overtuigen of de verkondigde leerstellingen goed begrepen zijn. Dáár zal hij de gemaakte fouten verbeteren en te doen begrijpen. En iedereen zal ten laatste van aller ideëen en opiniën nut kunnen trekken. Dat zal te gelijker tijd eene goede manier zijn om *van een manoeuvreerenden troep een goed overzicht te krijgen*, *de afstanden te leeren schatten*, *de gedaante van het terrein* te bestudeeren, zich rekenschap te geven van de *moeielijkheden* en de *schuilplaatsen*, die het kan aanbieden, in één woord, honderd malen meer te leeren van de elementen der voor ieder militair zoo hoognoodige en onontbeerlijke kundigheden, dan hetgeen men daarvan in boeken en op bijeenkomsten kan leeren. A. O. nº. 202 van 1870!.... Wáárom wordt *die* ook weêr zoo slecht begrepen!

Bovendien zal genoemd systeem van onderwijs voor ieder officier eene voortreffelijke school zijn, want die categorie van officieren — die zich met hun niets doen verontschuldigen, door te zeggen: „wij kunnen niet werken" — die officieren zullen integendeel aan die practische oefeningen op het terrein een werkzaam aandeel nemen, omdat die slechts gezond verstand en ambitie voor de zaak eischen. Die officieren zullen daaruit vele en zeer juiste kundigheden putten, die zij elders niet — of zeer moeielijk — zouden machtig worden. Die practische bijeenkomsten op het terrein — hoe beperkt zij ook dikwerf zullen zijn — zullen veel meer nut stichten dan die, welke in gesloten zalen worden gehouden, want de feiten en toepassingen zullen in het eerste geval voor onze oogen spreken. Een blijvende

PERPUSTAKAAN
Lembaga Kebudayaan Indonesia

indruk en eene opgehelderde herinnering — die zij ons zullen achterlaten — prenten zich honderdmaal beter in ons geheugen dan al die min of meer holklinkende theoriën, welke men om eene tafel hoort verkondigen en waarvan bijna altijd in den geest der toehoorders niet het minste overblijft, zoodra zij de deur der zaal achter zich hebben, waarin die theoriën verklaard werden.

Bovengenoemd systeem zoude bovendien het onwaardeerbare voordeel bezitten van een soort van *loopende studie* te zijn; eene studie, die noch *stijl* noch *geschreven stukken* zoude vereischen, een noodzakelijk resultaat, waarop — ongelukkig genoeg — tot heden toe alle proeven en alle pogingen hebben schipbreuk geleden, om de militaire studiën te ontwikkelen.

Door de wetenschappelijke bijeenkomsten aldus te wijzigen in verband met hetgeen wij daarover reeds vroeger hebben gezegd, en door de vervaardiging van een handboek voor den subalternen officier, zal de officier eene degelijker en grondiger kennis van alles krijgen, wat men zijn dagelijksch brood zou kunnen noemen. Maar er is meer.

Indien men vervolgens verlangt dat allen zich op de hoogte van den vooruitgang houden, die zich openbaart, van de plannen die gedaan worden, dan is er tot bereiking van dat resultaat, zonder den officier op onkosten te jagen in het doen aankoopen van vele krijgskundige werken, of hem zijn best te laten doen in het zoeken van valsche gevolgtrekkingen, één middel noodig; waarin zoude nu dat middel bestaan?

1°. in het opgeven van verhandelingen over militaire onderwerpen, van wege het departement van oorlog, zooals reeds bij A. O. n°. 60 van 1870 geschied is. Die a. o. is zóó goed, dat wij geene aanmerkingen daarop kunnen maken. Alleen wenschen wij, dat de namen van hen, wier opgaven door de tevredenheid van het legerbestuur zijn bekroond geworden, bekend worden gemaakt, en dat van de goede ingeleverde verhandelingen een beter gebruik worde gemaakt dan het in portefeuilles, tusschen andere papieren te laten beschimmelen. Elk jaar moest het departement van oorlog eene zoodanige opgave doen. Het getal van 8 onderwerpen is meer dan voldoende. Die onderwerpen, welke in de verschillende afdeelingen van het departement van oorlog moeten samengesteld worden en de meeste onder 't bereik der officieren vallende zaken moeten bevatten, kunnen met niet te veel zorg worden opgegeven, ten einde dáárdoor juist te beletten, dat men in navorschingen met holle theoriën en schoonklinkende phrasen afdwale.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Door het bekendmaken van de namen de vervaardigers van beste verhandelingen beloont men die officieren, en wil men van de werking van bovengenoemde a. o. goede resultaten verwachten, dan dient men eene zoodanige belooning — natuurlijk vergezeld van eene tevredenheidsbetuiging — te geven.

2°. door het oprichten van eene *militaire courant* — natuurlijk *niet* in den trant van vroeger bestaan hebbende Indische militaire couranten — maar des noods eene officiëel blad, waarvoor ieder officier, evenals voor de algemeene orders, eene gedwongene contributie van b. v. *f* 5,— 's jaars moet betalen; een blad, dat met voldoende waarborgen kon geven:

a. een overzicht der voornaamste uitvindingen.

b. een verslag der besproken wordende onderwerpen.

c. de opiniën der mannen, die het meest bevoegd zijn om daarover te oordeelen.

d. de opgedane ervaringen, die op 't punt zijn van toegepast te zullen worden en hare zekere of waarschijnlijke resultaten.

e. de vergelijking der grondregels van de tactiek der verschillende volken enz. enz.

f. militaire rechtskwestiën.

g. verslagen der bijzondere commissiën, ingevolge a. o. n°. 72 van 1870.

h. de met eene tevredenheidsbetuiging bekroonde verhandelingen ingev. a. o. n°. 60 van 1870.

i. benoemingen, overplaatsingen, bevorderingen, pensioneeringen enz. van officieren;

een blad, dat niet op vaste tijdstippen behoeft te verschijnen, noch zijne kolommen met lastertaal, leugens of andere moeielijk te verteren zaken behoeft te vullen, wanneer het voor een oogenblik geene belangrijke artikelen zoude kunnen vinden; een blad eindelijk, dat een overzicht van de buitenlandsche militaire litteratuur kan geven en onderwerpen behandelt in den trant van die welke in de *rapporten*, *verslagen*, *mededeelingen enz.* voorkomen, uitgegeven op last van het departement van oorlog in Nederland; onderwerpen, even populair als die, welke in de *vereeniging tot beoefening der krijgswetenschap te 's Gravenhage* worden besproken.

Wij zijn overtuigd, dat de officieren, die worden gekozen om de redactie van zulk een blad op zich te nemen, eene levendige belangstelling in hun arbeid zouden stellen en het zich tot eene eer zouden rekenen, om in genoemd blad slechts die beschouwingen te plaatsen,

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

welke de aandacht verdienen. Ieder officier zoude dan al zeer onverschillig moeten zijn, indien hij zich niet op de hoogte hield van alles wat voor hem van belang is te weten. Men zoude zulk eene nalatigheid altijd gemakkelijk kunnen constateeren. De bijeenkomsten der officieren zelven zouden dit wel uitwijzen! Op de wetenschappelijke bijeenkoms'en zoude men voorlezingen uit dat blad kunnen houden en gedurende iedere zitting eene discussie over de behandelde onderwerpen in het leven roepen, indien de aard van het onderwerp zulks medebrengt.

Men houde zich overigens overtuigd, dat velen in zulk een goed geschreven blad belang zouden stellen. Zulk een blad zoude de bibliotheek van den officier kunnen uitmaken, in vele gevallen het onderwerp der algemeene of bijzondere gesprekken aan tafel of in de societeit zijn. Over 't algemeen verspreiden die vrije discussiën nog het meeste licht, en wij vermeenen van onzen kant, dat men door dat eenvoudige middel *veel* betere resultaten zal verkrijgen dan door op vaste dagen de officieren bijeen te roepen, om in een schoollocaal een vaak onbepaald onderwerp te ontleden of eene leerstelling te bestrijden, waarvoor zij noch de middelen, noch den tijd dikwerf zullen hebben om de argumenten te zoeken.

Wij stellen ons van die vrije bijeenkomsten zeer veel goeds voor. Dáár zal voortaan de *critiek over de een of ander pas uitgekomen brochure* geleverd worden. Daar worden de *belangen van den soldaat* besproken, belangen rakende *wapening*, *uitrusting*, *ligging*, *voeding*, *aanvoering*, *behandeling* enz. enz.; daar eindelijk worden onderwerpen te sprake gebracht, waarover het departement van oorlog om *advies* heeft gevraagd of andere zooals: *Huwelijken van officieren* (A. O. No. 12 van 1870), *instellingen van wetenschappelijken aard* (A. O. No. 133 van 1870), *bijzondere commissiën* (A. O. No. 72 van 1870), *korps pupillen*, *militair weduwen- en weezenfonds*, *oprichting eener artillerie-instructie-kompagnie* en van een *instructiebataill n* tevens *suppletiedepôt*, *kinderen van militairen* (A. O. no. 141 van 1870) enz. en, dit vooral niet te vergeten, de nieuwe eischen besproken en bestudeerd, waaraan *leger*, *officieren* of *aanvoerders* moeten voldoen.

Wellicht zijn wij overdreven in onze wenschen, maar wij wenschen het goede. Is dat een overdreven wensch?

Batavia, April 1871.

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA